

ADIS PAPIILON- AVTOMATLASHTIRILGAN DAKTILOSKOPIK IDENTIFIKATSION TIZIMINING ZAMONAVIY IMKONIYATLARI VA AFVZALLIKLARI

O'zbekiston Respublikasi Ichki Ishlar

Vazirligi Akademiyas 325- guruh kursanti

Jamoldinov Mironshoh Dilmurod o'g'li

Annotatsiya: Jinoyatlarni tergov qilish va ularning issiq izidan ochishda , jinoyatchilikka qarshi kurashish soxasida foydalanilayotgan zamonaviy tizimlar, Adis Papilon , Kartoteka , Kolleksiya , Kriminalistik Hisoblar haqida umumiy tushunchalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: ADIS PAPIILON, Kartoteka , Kolleksiya, Kriminalistik Xisoblar, Jinoyatning issiq izi

Abstract: General concepts of modern systems, Adis Papilon, Kartoteka, Collection, Criminalistic Accounts, used in the field of crime fighting, are presented in the investigation of crimes and their hot traces.

Key words: ADIS PAPIILON, Card file, Collection, Criminalistic accounts, Hot trail of crime

Papilon kabi AFIS tizimlari huquq-tartibot idoralari va boshqa tashkilotlar tomonidan barmoq izlari asosida shaxslarni aniqlash uchun foydalaniladi. Ushbu tizimlar jinoiy tergov, sud-tibbiy tahlil va shaxsni tekshirish jarayonlarida hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Identifikatsiya qilish uchun yangi barmoq izi tasviri taqdim etilganda, AFIS tizimi barmoq izining noyob naqshlari va xususiyatlarini, masalan, tizma uchlari, bifurkatsiyalar va tizma yo'nalishlarini tahlil qilish uchun murakkab algoritmlardan foydalanadi. Keyin bu xususiyatlarni potentsial mosliklarni topish uchun ma'lumotlar bazasida saqlangan barmoq izlari yozuvlari bilan solishtiradi.

Tizim o'xshashlik bo'yicha tartiblangan nomzodlar ro'yxatini tuzadi va o'qitilgan tahlilchilar odatda identifikatsiyani tasdiqlash yoki rad etish uchun ushbu

mosliklarni ko'rib chiqadilar. AFIS texnologiyasi barmoq izini identifikatsiya qilish tezligi va aniqligini sezilarli darajada oshirib, butun dunyo bo'ylab huquqni muhofaza qilish idoralariga jinoyatlarni ochish va gumondorlarni aniqlashda yordam berdi.

AFIS haqida ba'zi qo'shimcha fikrlar:

Aniqlik: AFIS tizimlari barmoq izlarini moslashtirishda yuqori aniqlik stavkalarini taklif qiladi, bu noto'g'ri musbat yoki noto'g'ri salbiy holatlar ehtimolini kamaytiradi.

Tezlik: Bu tizimlar barmoq izlarining katta ma'lumotlar bazalarini tezda qayta ishlay oladi va huquqni muhofaza qilish organlari va boshqa foydalanuvchilarga tezkor natijalarni beradi.

Integratsiya: AFIS tizimlarini identifikatsiya qilish imkoniyatlarini oshirish uchun yuzni tanish yoki irisni skanerlash kabi boshqa biometrik identifikatsiya texnologiyalari bilan birlashtirilishi mumkin.

Sud-tibbiy ilovalar: Jinoiy tergovga qo'shimcha ravishda, AFIS texnologiyasi jinoyat sodir bo'lgan joyda topilgan barmoq izlarini ma'lum shaxslar bilan taqqoslash yoki o'lgan shaxslarni aniqlash uchun sud-tibbiyot fanida qo'llaniladi.

Fuqarolik ilovalari: AFIS tizimlari fuqarolik maqsadlarida ham qo'llaniladi, masalan, fonni tekshirish, immigratsiyani qayta ishlash va chegara nazorati.

Ma'lumotlar xavfsizligi: Barmoq izlari ma'lumotlarining nozik tabiati tufayli AFIS tizimlari saqlangan barmoq izlari yozuvlarining yaxlitligi va maxfiyligini himoya qilish uchun mustahkam xavfsizlik choralarini qo'llaydi.

Sifat nazorati: AFIS tizimlari ko'pincha aniq moslikni ta'minlash uchun barmoq izlari tasvirlari sifatini baholash xususiyatlarini o'z ichiga oladi.

Bu ifloslanish, to'liq bo'lmagan taassurotlar yoki tasvirning buzilishi kabi omillarni tekshirishni o'z ichiga oladi.

Yashirin bosib chiqarish tahlili: AFIS shuningdek, qisman yoki buzilgan bo'lishi mumkin bo'lgan jinoyat joylaridan olingan yashirin barmoq izlarini ham tahlil

qilishi mumkin. Murakkab algoritmlar ma'lumotlar bazasida mos keladiganlarni topish imkoniyatini yaxshilash uchun ushbu tasvirlarni yaxshilashi mumkin.

Ma'lumotlar bazasini boshqarish: Barmoq izlari yozuvlarining katta ma'lumotlar bazalarini boshqarish kuchli ma'lumotlar bazasini boshqarish imkoniyatlarini talab qiladi. AFIS tizimlari barmoq izlari ma'lumotlar bazalarini xavfsiz tarzda tashkil qilish, yangilash va saqlash vositalarini o'z ichiga oladi.

O'zaro muvofiqlik: Mahalliy, milliy va xalqaro darajadagi huquqni muhofaza qilish idoralari o'rtasidagi hamkorlikni osonlashtirish uchun AFIS tizimlari ko'pincha barmoq izlari ma'lumotlarini almashish va transchegaraviy qidiruvlarni o'tkazish uchun birgalikda ishlash standartlarini qo'llab-quvvatlaydi.

Tadqiqot va ishlanmalar: AFIS texnologiyasida doimiy tadqiqot va ishlanmalar aniqlik, tezlik va samaradorlikni oshirishga qaratilgan. Bu algoritmlarni takomillashtirish, tasvirni qayta ishlash texnikasini yaxshilash va yangi biometrik usullarni birlashtirishni o'z ichiga oladi.

Xalqaro hamkorlik: AFIS texnologiyasi gumonlanuvchilarni aniqlash, jinoyatchilarni kuzatish va transmilliy jinoyatlarga qarshi kurashish uchun barmoq izlari ma'lumotlarini transchegaraviy almashish imkonini berish orqali huquqni muhofaza qilish sohasida xalqaro hamkorlikni osonlashtiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. *T.B. Mamatkulov, A.K. Zakurlayev, L.Yu. Yugay va boshq. O'zbekiston Respublikasining «Sud ekspertizasi to'g'risida»gi qonuniga sharh – T.: O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi, 2017. – 176 b.*

2. *T.B.Mamatqulov, A.B.Babamurodov, F.E.To'rayev va boshq. Kriminalistika*

texnika: Ma'ruzalar kursi – T.: O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi,

3. <http://my.gov.uz/>(Yagona interaktiv davlat xizmatlari portali)

4. <http://lex.uz/>(O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari milliy bazasi)

5. <http://wikipedia.org/>(Ochiq ensiklopediyasi)